

Uddrag af betænkning nr. 798/1977 om kommunalt nærdemokrati, side 86-92

7.6.15. Opinionsundersøgelser

Opinionsundersøgelser og folkeafstemninger er to måder, hvorpå kommunen kan få oplysning om borgernes indstilling til kommunale forhold og dispositioner, men i modsætning til de ovenfor omtalte andre kanaler, ad hvilke kommunen modtager information fra borgerne, bliver der ikke i disse tilfælde tale om en dialog kommune og borger imellem. Kommunen stiller sine spørgsmål og får svar herpå.

Opinionsundersøgelser benyttes normalt af en kommune, når der ønskes viden om befolkningens almindelige indstilling til en række forskellige kommunale forhold. Opinionsundersøgelserne kan enten gennemføres ved udsendelse af spørgeskemaer eller som egentlige opinionsmålinger.

Kommuneundersøgelsen har vist, at opinionsundersøgelser ved udsendelse af *spørgeskemaer* har fundet sted i 5 pct. af kommunerne. Egentlige *opinionsmålinger* har været foranstaltet i 7 pct. af kommunerne og især i hovedstadsområdet, hvor ¼ af kommunerne har iværksat opinionsmålinger.

Opinionsmålinger udføres oftest gennem markedsanalysefirmaer, da formuleringen af spørgsmål, udvælgelsen af et repræsentativt udsnit interviewpersoner, interviewformen samt bearbejdelsen af svarene kan kræve en særlig indsigt og erfaring. Ved at vælge et udenforstående organ som udsørgende og analyserende opnås tillige en neutralitet, som kan sikre en større tillid til undersøgelsesresultaterne. Større opinionsundersøgelser udført gennem private firmaer er imidlertid udgiftskrævende foranstaltninger, og det er således også især de større kommuner, der har iværksat egentlige opinionsmålinger. Bl.a. har opinionsundersøgelser været foretaget som grundlag for dispositions- eller centerplanlægning eller med henblik på at få oplyst borgernes syn på kommunens informationsvirksomhed, og hvilke yderligere informationskanaler borgerne kunne ønske sig.

En udsendelse af spørgeskemaer vil være mindre udgiftskrævende, da kommunerne selv kan gennemføre sådanne undersøgelser. Det må dog understreges, at det både ved opinionsmålinger og spørgeskemaundersøgelser er nødvendigt med en betydelig forudgående information om undersøgelsen og emnet for denne, således at kommunens beboere kan overveje deres stillingtagen.

Ved udsendelse af spørgeskemaer kan der opstå en usikkerhed såvel med hensyn til borgernes forståelse af stillede spørgsmål som med hensyn til repræsentativiteten af de indkomne svar. Spørgsmålene må derfor formuleres kort, enkelt og entydigt. Repræsentativiteten er der mulighed for til dels at sikre ved særlige udvælgelsesmetoder – aldersmæssigt, socialt, geografisk m.v. – men dette vil indebære, at kommunen må træde i forbindelse med udvalgte borgere. Herved kan der opstå vanskeligheder med hensyn til bevarelsen af anonymiteten, og det kan i så fald blive nødvendigt at indskyde et neutralt, kontrollerende mellemlid. Er der imidlertid tale om mere neutrale, upolitiske spørgsmål, som f.eks. foretrukne informationskanaler, vil anonymiteten formentlig være mindre afgørende og næppe afholde borgerne fra besvarelse. For at få højest mulig besvarelsesprocent bør kommunen samtidig betale portoen ved svarenes indsendelse.

Spørgeskema og svar kupon kan tillige være indrykket i annonceform i lokalblade, hvilket bl.a. har været praktiseret i forbindelse med undersøgelser af borgernes indstilling til enkeltprojekter. Værdien af en sådan opinionsundersøgelsesform vedrørende politiske spørgsmål må imidlertid anses for tvivlsom, da det ikke er muligt at sikre fornøden repræsentativitet, og da der på grund af en nødvendig anonymitet er risiko for misbrug ved, at nogle indsender flere svar kuponer. Kan der fastlægges et klart afstemningstema for og imod, må det i et sådant tilfælde ofte foretrækkes – uanset de større udgifter – at